

Czy trudno znaleźć przyjaciela?

Materiał zawiera 21 ćwiczeń, w tym 12 interaktywnych, 6 ilustracji (zdjęć, rysunków).

Bibliografia:

- Źródło: *Przyjaciele*, [w:] Ignacy Krasicki, *Bajki*, Warszawa 1995, s. 11.

Czy trudno znaleźć przyjaciela?

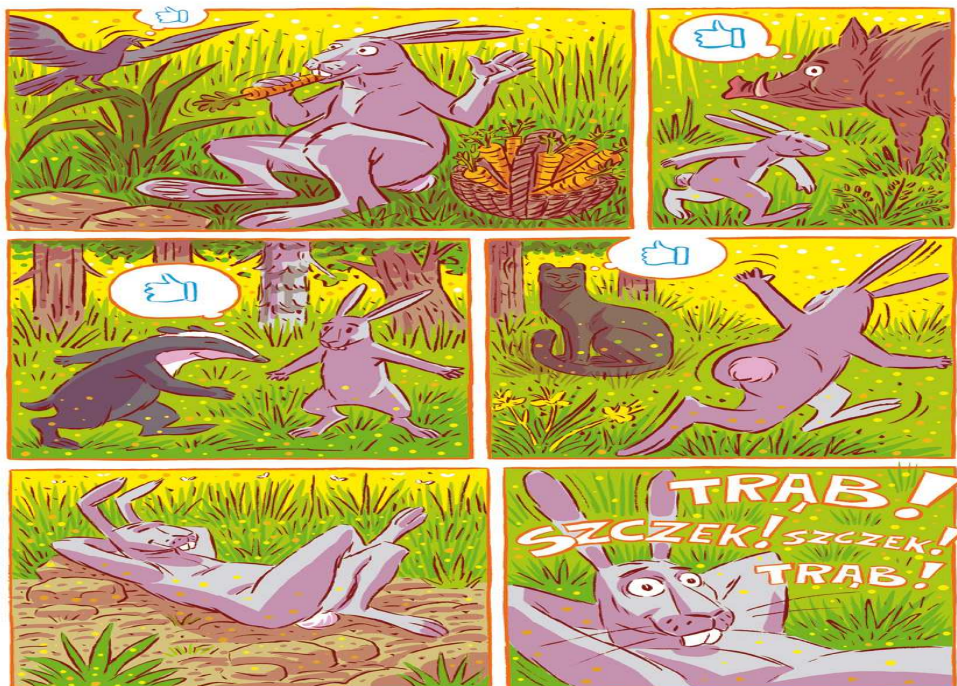
Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

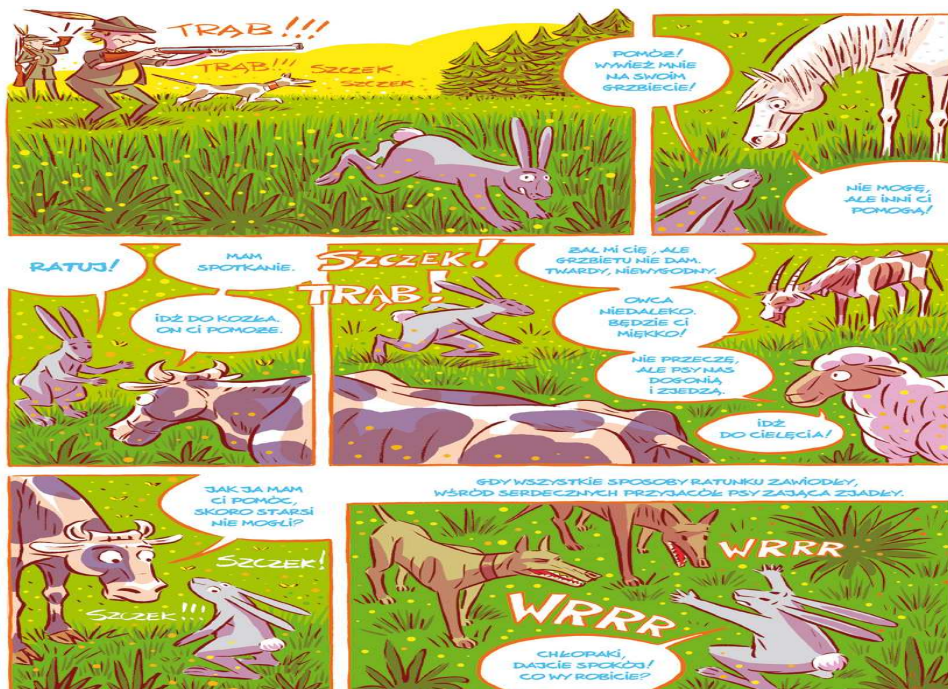
Niektórzy mają przyjaciół przez całe życie. Znają się i kochają od piaskownicy, dzieląc nie tylko grabki i wiaderko, ale również każdą radość i smutek. Jednak nie każda przyjaźń przetrwa próbę, na jaką wystawia ją los. W takiej chwili wyraźnie widać, kto jest prawdziwym przyjacielem...

Ćwiczenie 1

Zapoznaj się z komiksem i napisz, co przydarzyło się zającowi.

Źródło: Uniwersytet Wrocławski, Ignacy Krasicki Przyjaciele, licencja: CC BY 3.0.

Źródło: Uniwersytet Wrocławski, licencja: CC BY 3.0.

Źródło: Johann Gottlieb Becker, *Portret Ignacego Krasickiego*, 1768, olej, Kuria Metropolitalna Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie, domena publiczna.

Ignacy Krasicki

1735 – 1801

Wybitny polski pisarz. Pełnił funkcję biskupa warmińskiego. Pisał krótkie wierszowane bajki, w których krytykował ludzkie wady i słabości.

Polecenie 1

Zapoznaj się z filmem zawierającym recytację bajki Ignacego Krasickiego pt. 'Przyjaciele'. Czy i tobie przydarzyła się podobna historia? Opisz ją.

Polecenie 2

Przeczytaj uważnie utwór Ignacego Krasickiego pt. 'Przyjaciele'. Wyszukaj w tekście niezrozumiałe wyrazy i objaśnij je, korzystając z przypisów i słownika.

((Ignacy Krasicki

Przyjaciele

Zajączek jeden młody,
Korzystając z swobody,
Pasł się trawką, ziółkami w polu i ogrodzie,
Z każdym w zgodzie.
A że był bardzo grzeczny, rozkoszny i miły,
Bardzo go inne zwierzęta lubiły.
I on też, używając wszystkiego z weselem,
Wszystkich był przyjacielem.
Raz, gdy wyszedł w świtanie i bujał po łące,
Słyszysz przerażające
Głosy trąb, psów szczekania, trzask wielki po lesie.
Stanął... Słucha... Dziwuje się...
A gdy się coraz zbliżał ów hałas, wrzask srogi,
Zając w nogi.
Wspójrzy się poza siebie: aż tuż psy i strzelce!
Strwożon wielce.
Przecież wypadł na drogę, od psów się oddalił.
Spotkał konia, prosi go, iżby się uzałił:
'Weź mnie na grzbiet i unieś!' Koń na to: 'Nie mogę,
Ale od innych pewną będziesz miał załogę'.
Jakoż wół się nadarzył. – 'Ratuj, przyjacielu!'
Wół na to: 'Takich jak ja zapewne niewielu
Znajdziesz, ale poczekaj i ukryj się w trawie.
Jałowica mnie czeka, niedługo zabawię.
A tymczasem masz kozła, co ci dopomoże'.
Koziek: 'Żal mi cię, niebożę,
Ale ci grzbietu nie dam, twardy, nie dogodzi;
Oto wełniasta owca niedaleko chodzi,
Będzie ci miętko siedzieć...' Owca rzecze:
'Ja nie przeczę,
Ale choć cię uniosę pomiędzy manowce,

Psy dogonią i zjedzą zająca i owcę;
Udaj się do cielęcia, które się tu pasie'.
'Jak ja ciebie mam wziąć **na się**,
Kiedy starsi nie wzięli?' – cielę na to rzekło
I uciekło.
Gdy więc wszystkie sposoby ratunku upadły,
Wśród serdecznych przyjaciół psy zająca zjadły.

Źródło: *Przyjaciele*, [w:] Ignacy Krasicki, *Bajki*, Warszawa 1995, s. 11.

Ćwiczenie 2

Wybierz określenia odnoszące się do głównego bohatera wiersza i wstaw je w luki zgodnie z kolejnością, z jaką pojawiają się w tekście.

Zajączek był młody, swobodny, , i .

Wszystkie zwierzęta go .

rozkoszny

chwaliły

mądry

głaskaty

grzeczny

lubiły

bezczelny

kochały

miły

gadatliwy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 3

Ustal kolejność, w jakiej pojawiają się zwierzęta w tekście.

koń

psy

koziół

wół

cielę

krowa

owca

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 4

Dopasuj wypowiedzi do zwierząt, które odmówiły zajączkowi pomocy.

cielę

Inni ci na pewno pomogą.

koń

Choć cię uniosę w bezpieczne miejsce,
psy nas dogonią i zjedzą.

owca

Mam za twardy grzbiet. Nie będzie ci
wygodnie.

wół

Starsi ci nie pomogli, to ja mam pomóc?

koziół

Poczekaj i ukryj się w trawie.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 5

Dopasuj wypowiedzi zwierząt do opisów ich zachowania.

lekceważenie cudzych kłopotów, wysługiwanie się innym

Wół na to: „Takich jak ja zapewne niewielu znajdziesz, ale poczekaj i ukryj się w trawie. Jałowica mnie czeka, niedługo zabawię”.

obłuda, stawianie własnych spraw na pierwszym miejscu

Kozieł: „Żal mi cię, nieboże, Ale ci grzbietu nie dam, twardy, nie dogodzi”.

„Jak ja ciebie mam wziąć na się, kiedy starsi nie wzięli?” – cielę na to rzekło i uciekło.

fałsz, nieszczerść

Koń na to: „Nie mogę, ale od innych pewną będziesz miał załogę”.

egoizm, tchórzliwość

Owca rzecze: „Ja nie przeczę, ale choć cię uniosę pomiędzy manowce, psy dogonią i zjedzą zająca i owcę”.

głupota, nieżyczliwość, branie przykładu z innych

Ćwiczenie 6

Oceń postawę zwierząt. Czy były prawdziwymi przyjaciółmi zajączka? Wykorzystaj poniższe zwroty i wyrażenia.

- wyrażenia: prawdziwa przyjaźń, fałszywa przyjaźń, grono przyjaciół, oddany przyjaciel, fałszywy przyjaciel, najbliższy przyjaciel, dobry przyjaciel, serdeczny przyjaciel, niezawodny przyjaciel, prawdziwy przyjaciel, bezinteresowna przyjaźń, wierna przyjaźń;
- zwroty: darzyć przyjaźnią, przyjaźnić się z jakichś względów, zaskarbić sobie przyjaźń, być godnym przyjaźni, żyć z kimś w przyjaźni.

Ćwiczenie 7

Napisz, jak powinni się zachować przyjaciele zajączka w podobnej sytuacji.

Polecenie 3

Przygotujcie czytanie bajki z podziałem na role.

- Wybierzcie narratora i przydzielcie sobie role zwierząt.
- Zaprezentujcie swoją interpretację utworu pozostałym grupom.

Ćwiczenie 8

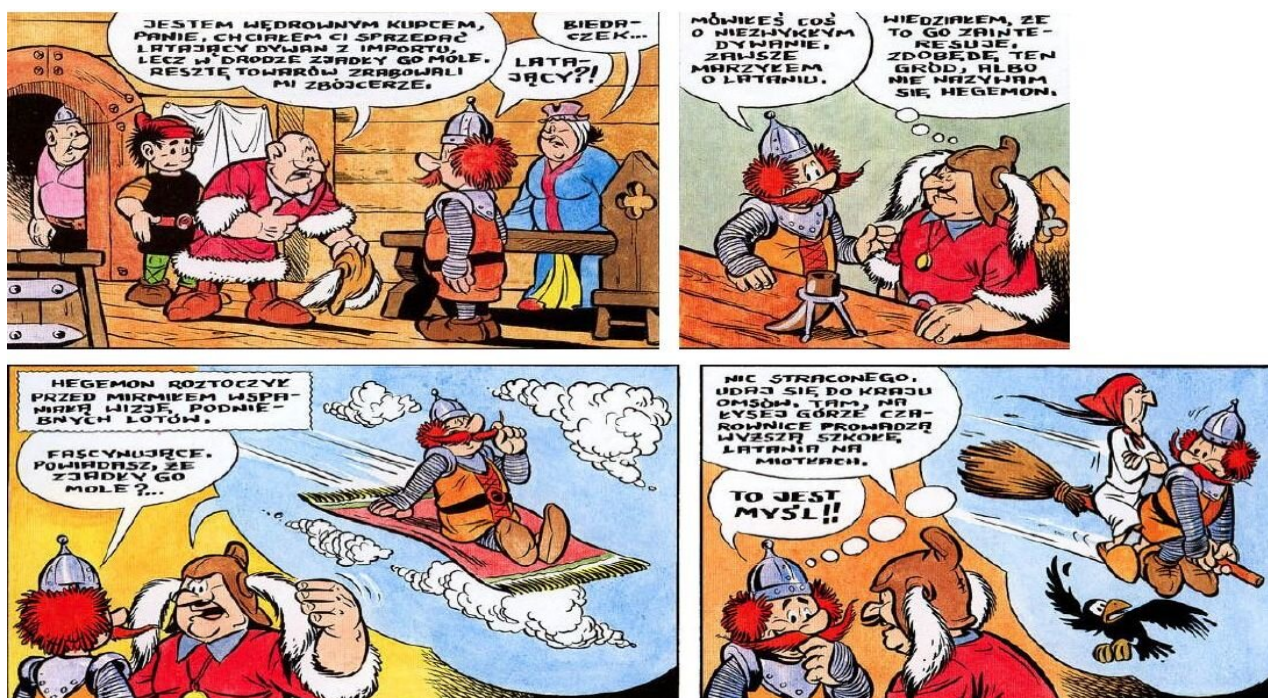
Uzupełnij definicję bajki.

Bajka to krótka historyjka, często pisana , w której występują , rośliny lub przedmioty zachowujące się jak . W bajkach jest tchórzliwy, – sprytny i przebiegły, a wilk – zły itp. Bajkowa opowieść ma zwykle , czyli wniosek płynący z , który powinien czytelnika czegoś nauczyć.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

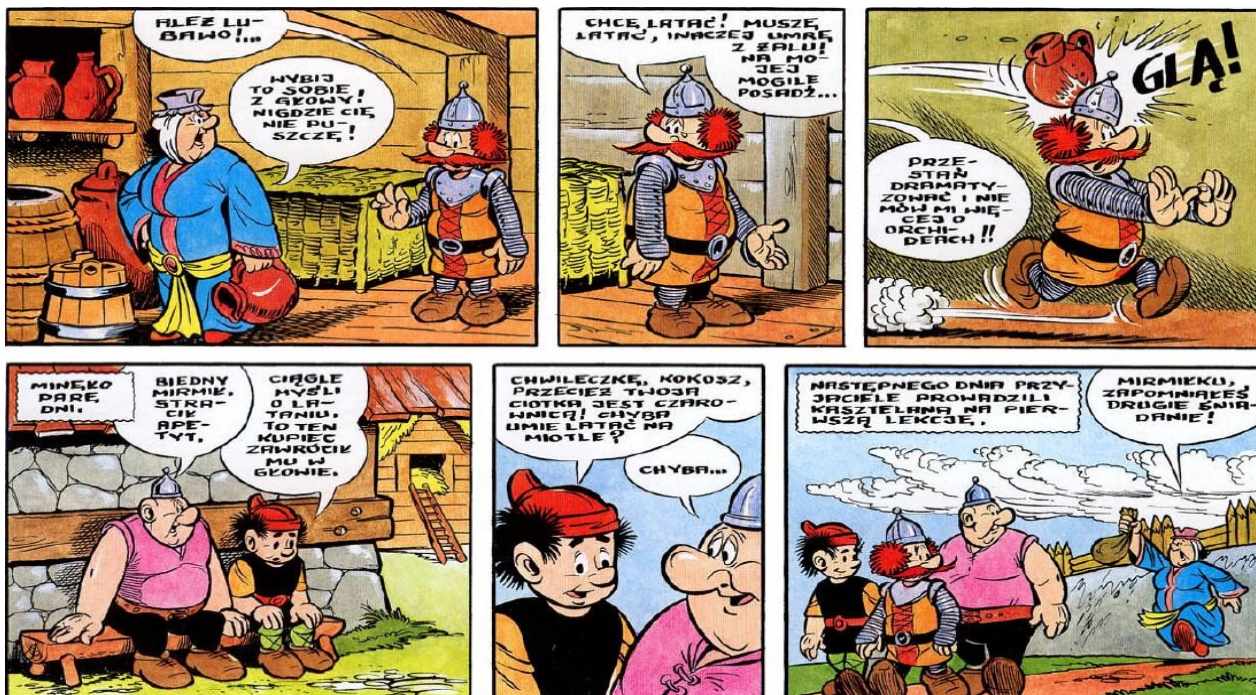
Janusz Christa

Kajko i Kokosz – szkoła latania

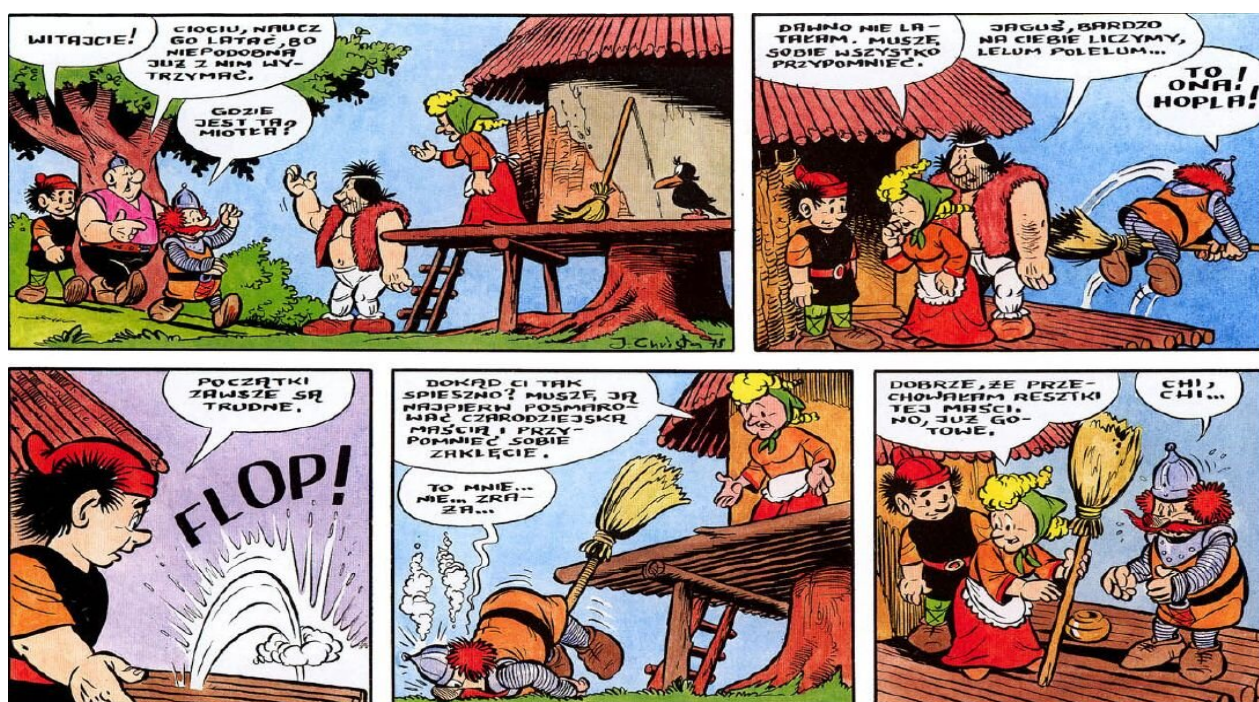
Janusz Christa *Kajko i Kokosz – szkoła latania*

Źródło: Janusz Christa, *Kajko i Kokosz – szkoła latania*, 2003, s. 14–15, Materiał wykorzystany na podstawie art. 29 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (prawo cytatu).

Janusz Christa *Kajko i Kokosz – szkoła latania*

Źródło: Janusz Christa, *Kajko i Kokosz – szkoła latania*, 2003, s. 15, Materiał wykorzystany na podstawie art. 29 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (prawo cytatu).

Janusz Christa *Kajko i Kokosz – Szkoła latania*

Źródło: Janusz Christa, *Kajko i Kokosz – szkoła latania*, 2003, s. 16, Materiał wykorzystany na podstawie art. 29 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (prawo cytatu).

Ćwiczenie 9

Zapoznaj się z komiksem 'Kajko i Kokosz – szkoła latania' i napisz, co było największym marzeniem Mirmiła.

Ćwiczenie 10

Wskaż, jak Lubawa zareagowała na pomysł rozpoczęcia przez Mirmiła nauki latania.

- ☐ Lubawa ucieszyła się na myśl o tym, że Mirmił zrealizuje swoje marzenia.
- ☐ Lubawa postanowiła razem z Mirmiłem rozpocząć naukę w szkole latania.
- ☐ Lubawa kategorycznie zabroniła Mirmiłowi rozpoczęcia nauki w szkole latania.
- ☐ Lubawie było wszystko jedno, co robi Mirmił.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 11

Przedstaw krótko, jak reakcja żony wpłynęła na Mirmiła.

Ćwiczenie 12

Opisz, jak Kajko i Kokosz, przyjaciele Mirmiła, zareagowali na jego stan.

Ćwiczenie 13

Wskaż zdanie, które opisuje stosunek Kajka i Kokosza do Mirmiła.

- ☐ Przyjaciele Mirmiła chcieli się go pozbyć z zamku.
- ☐ Przyjaciele Mirmiła nie mogli pojąć jego pasji do latania.
- ☐ Przyjaciele z pełnym zrozumieniem potraktowali marzenia Mirmiła.
- ☐ Przyjaciołom było obojętne, czy Mirmił zrealizuje swoje marzenia.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Wyrażenie i zwrot

Wyrażenie to połączenie wyrazów, w którym nie występuje czasownik, np. *trudna przyjaźń, przyjaciel domu*.

Zwrot to połączenie wyrazów, w którym występuje czasownik, np. *łączy nas przyjaźń, darzyć przyjaźnią*.

Ćwiczenie 14

Wpisz w słoneczko wyrażenia i zwroty, które kojarzą ci się ze słowem *przyjaciel*.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 15

W przymiotnikach, które określają słowo *przyjaźń*, ktoś pozmieniał kolejność sylab. Odgadnij, jakie to przymiotniki, i wpisz ich właściwą formę.

nazgondo

nawier

raszcz

dziprawwa

łazaży

deserczna

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 16

Uzupełnij zdania odpowiednimi wyrażeniami i zwrotami.

Radzę ci , żebyś zrobił jeszcze kilka zadań przed sprawdzianem z matematyki.

W drużynie koszykarskiej panowała .

Józek do Antka i pomógł mu uporać się z zaległościami z historii.

W trakcie obozu piłkarskiego między Wiktorią a Zosią .

przyjacielska atmosfera

wywiązała się prawdziwa przyjaźń

po przyjacielsku

wyciągnął przyjacielską dłoń

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 17

Odmień przez przypadki w liczbie pojedynczej i mnogiej wyraz *przyjaciel*. Zwróć uwagę szczególnie na formę celownika liczby mnogiej.

przypadek	liczba pojedyncza	liczba mnoga
Mianownik		
Dopełniacz		
Celownik		
Biernik		
Narzędnik		
Miejscownik		
Wołacz		

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 18

Dopasuj do zdań odpowiednią formą rzeczownika *przyjaciele*.

Chodźmy,	przyjaciołach.
To są moi	przyjaciół?
Idę z moimi	przyjaciółmi.
Czy mam prawdziwych	przyjaciele.
Przyglądam się moim	przyjaciół.
Nie widzę moich	przyjaciele!
Rozmawiam o moich	przyjaciołom.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 19

Wpisz w lukach odpowiednie formy rzeczownika *przyjaciel*. Wyjaśnij znaczenie powstałych cytatów i przysłów.

Umieć być , znajdziesz .

– Ignacy Krasicki

naszych są naszymi .

Dla nowego nie opuszczaj starego.

Szczęście rodzi, nieszczęście doświadcza ich wierności.

– Seneka

Chcąc poznać , trzeba z nim beczkę soli zjeść.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.